



NOVI PRILOZI POZNAVANJU POVIJESNOG NASLJEĐA I KULTURNIH DOBARA BRODSKOG POSAVLJA



Baština - info

INFORMATIVNO-EDUKATIVNI IZBOR IZ STRUČNIH
MATERIJALA ARHIVA MINISTARSTVA KULTURE (144)

Piše: Željka Perković, diplomirani inženjer arhitekture, pročelnica



Dani europske baštine u 2014. godini (III. dio)



Zavjetni spomenik Presvetoga Trojstva (kužni pil) u Požegi prije i nakon radova

Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske - Konzervatorski odjel u Požegi, kao konzervatorska služba prezentirao je svoju djelatnost prikazom obnove Zavjetnoga spomenika Presvetoga Trojstva (kužnog pila). Zavjetni spomenik Presvetoga Trojstva, kolokvijalno kužni pil, podignut je na glavnome požeškom trgu 1749. godine na desetgodišnjicu posljednje epidemije kuge koja je pogodila Požegu i uđu okolicu. Zaštićeno je kulturno dobro Republike Hrvatske upisano u Registar pod Z-410.

Donosimo podatke o ovom kulturnom dobru prema tekstu koji je priredio pročelnik KO u Požegi dr. **Žarko Španiček**.

Barokni spomenik izveden je u obliku krnjeg obeliska sa skulpturalnim prikazom grupe Svetoga Trojstva na vrhu, kipovima četiriju svetaca na istaknutome vijencu postamenta, dekorativnim volutama na postamentu i bogatom reljefnom ornamentikom obeliska. Isklesan je od više komada kamena pješčenjaka, obojena i pozlaćena.

Spomenik je vjerojatno rad grupe talijanskih majstora, od kojih se pre-

dajom sačuvalo samo ime Gabrijele Granicija (Pictor di Venetia), mogućeg autora završnog, obojenog sloja.

Istražnim radovima utvrđena su četiri pouzdana sloja obnove u rasponu od druge polovice 18. st. do 1943. godine kada su izvedeni radikalniji zahvati: oštećenja kamena ispunjavana su cementnom žbukom, a kameno podnožje spomenika s dvojmim stubama i kovanom ogradom zamijenjeno je podnožjem skošenih stranica od betona. Godine 1950. namjerno su devastirane skulpture svetaca, a 1952. godine vlasti ozbiljno planiraju premještanje kužnoga pila s glavnoga trga, ali do toga ne dolazi. Struka se 1969. vraća ovom spomeniku, kojim će se u više navrata, s dužim ili kraćim prekidima, baviti u idućim desetljećima. Te je godine prof. Branko Crnković, petrograf, konstatirao nepopravljiva oštećenja kamene strukture spomenika i predložio izradu replike. Time su otvorene dileme i sporenja oko koncepcije obnove požeškoga pila koje će, katkada s izrazitom žestinom, trajati do 2005. godine, kada stručno povjerenstvo Ministarstva kulture i Hrvatsko vijeće za kulturna

dobra prihvaća izradu replike i muzeološku prezentaciju konzerviranog originala.

Hrvatskom restauratorskom zavodu povjerava se provedba projekta, a završno klesanje replike izvodi Laboratorio Morseletto iz Vicenze u kamenu pješčenjaku pietro di vicenza. Budući da je zavjetni spomenik bio i statički ugrožen, replika se postavlja na novome betonskom podnožju obložene kamenim pločama u jesen 2005. godine. Zbog nemogućnosti cjelovite rekonstrukcije bilo kojega od bojanih slojeva, odlučeno je da se replika prezentira bez završne kolorističke obrade. Nešto kasnije pil dobiva kovanu željeznu ogradu i svoj završni izgled. Pažljivo demontiran, očišćen, konzerviran i zapakiran, originalni spomenik u dijelovima se sprema u zaštićeni i kontrolirani prostor do njegove muzeološke prezentacije.

Do danas prezentacija originala nije provedena, uglavnom zbog nerišenih imovinsko-pravnih odnosa na parceli predviđenoj za tu namjenu, tako da pitanje obnove kužnoga pila u Požegi još uvijek nije zaključeno.

(nastavlja se)



Kužni pil u Požegi - detalji izgleda prije i nakon radova obnove